דוחין קדשים הנאכלים אצל קדשים הנאכלין ואין דוחין קדשים הנאכלין אצל קדשים שאינן נאכלין אטו חטאת ואשם מי לא מיתאכלי אלא דוחין קדשים הנאכלין לכל אדם אצל קדשים הנאכלין לכל אדם ואין דוחין קדשים הנאכלין לכל אדם אצל קדשים שאין נאכלין לכל אדם רבי יוסי ברבי אבין אמר דוחין קדשים קלים אצל קדשים קלים ואין דוחין קדשים קלים אצל קדשי קדשים מתקיף לה רב יצחק ברבי סבריו א) אימא שחטיה לשם מעשר ליהוי מעשר ב) למאי הילכתא דלא ליבעי נסכים ולמלקא ג) עליה (בלא ימכר) 1בלא יגאל אמר קרא 2העשירי יהיה קודש זה מעשר ואין אחר מעשר אימא שחטיה לשם בכור ליהוי כבכור למאי הילכתא דלא ליבעי נסכים ד) אי נמי דליתביה לכהנים בכור נמי א)עברה עברה ממעשר גמר ואימא שחטיה לשם תמורה ליהוי תמורה למאי הילכתא למלקא עליה אי ה) נמי למיקם עליה 3בלא ימכר ולא יגאל אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן אמר קרא 4והיה הוא ותמורתו זו תמורה ואין אחר תמורה ואימא שחטיה לשם תודה ליהוי כי תודה למאי הילכתא להטעינו לחם מי איכא מידי דפסח גופיה לא בעי לחם ומותרו בעי לחם אי הכי השתא נמי מי איכא מידי דפסח גופיה לא בעי נסכים ומותרו בעי נסכים אנן הכי קאמרינן מי איכא מידי דמותר תודה עצמה לא בעי לחם ואילו מותר דאתיא להו ו) מעלמא בעיא לחם מתקיף לה רב [יימר] בריה דרב הילל וממאי דבמותר פסח כתיב דילמא במותר אשם כתיב אמר רבא ז) אמר קרא 5ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים דבר השוה בכל (א) הצאן מתקיף לה ר' אבין בר חייא ואיתימא ר' אבין בר כהנא בכל אתר את אמרת מן להוציא וכאן מן לרבות אמר ר' מני הכא נמי מן להוציא דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי (ב) בנקיבה מתקיף לה רב חנא בגדתאה ומי מצית אמרת דכי כתיב האי במותר פסח כתיב והא מדכתיב 6אם כשב (ג) 7אם עז מכלל דלאו במותר פסח כתיב ההוא מיבעי ליה לכדתניא (ד) כבש לרבות את הפסח לאליה כשהוא אומר אם כבש ח) לרבות פסח שעיברה שנתה ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כשהוא אומר (ה) אם עז הפסיק הענין לימד 8על העז שאינה טעונה אליה והא מהכא נפקא מדאבוה דשמואל נפקא דאמר אבוה דשמואל ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים ואכתי ט) מדרב נחמן אמר רבה בר אבוה נפקא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מנין למותר פסח שקרב שלמים שנאמר וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים אלא מכאן למותר הפסח שיהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר ומאי ניהו שלמים אלא תלתא קראי כתיבי

דוחין קדשים הנאכלין. פסח זה מתחלה הוקדש לשם קרבן הנאכל הילכך דוחין אותו אצל שלמים שהן נאכלין ולא אצל עולה (ו): **שאין נאכלין לכל אדם.** אלא לזכרי כהונה: **ליהוי מעשר.** דהא קדשים קלים הוא: בכור ומעשר אין טעונין נסכים בפרק שתי מדות (מנחות דף צא:): במעשר בהמה כתיב יהיה קודש לא יגאל ודרשינן בבכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לב:) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא: **עברה עברה.** בבכור כתיב (שמות יג) והעברת כל פטר רחם ובמעשר כתיב כל אשר יעבור תחת השבט (ויקרא כז): **למילקא עלה.** משום לא יחליפנו: **זו תמורה.** (ז) ממש שהעומדת י) כשהיא חולין אצל בהמת קדשים והמיר יא) הוא דהויא תמורה: **ואין אחר.** זבח (ח) לאשון ששחטו לשם תמורה: **ומותרו בעי נסכים.** דהא אמרת שלמים ניהוי יב): **דמותר תודה עצמה.** כגון הפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת ונמצאת הראשונה אין השניה טעונה לחם כדאמרי' בפ' התודה (מנחות דף עט:) זבח התודה טעון לחם ולא ולדה ולא תמורתה ולא חליפתה טעונין לחם: **ומותר דאתי לה מעלמא.** תודה שבאה ממותר פסח: **דילמא במותר אשם כתיב.** האי ואם מן הצאן דאשם נמי איל תמים יג) מן הצאן הוא ואינו בא מן הבקר: **בכל צאן.** בכבשים ועזים כגון פסח לאפוקי אשם דאינו בא מן העזים: **בכל אתר את אמר.** בכל מקום אתה אומר מן להוציא הוא כגון מן הבהמה להוציא רובע ונרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה (ב"ק דף מ:): **וכאן אתה אומר מן לרבות.** דקאמרת [מן הצאן] פסח משמע שבא מכל צאן: **ה"ג.** כי מוקמינן לה בפסח מן להוציא הוא דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי נקיבה ומיהו הצאן מכל מין צאן משמע בין כבשים בין עזים ומיעוטא דמן לנקיבות אתא: ה"ג **דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי נקיבה:** **והא מדכתיב אם כשב** (ט) **אם עז מכלל דלאו במותר הפסח הוא דכתיב.** אלא בשלמים גרידי וה"ק אם נדר להביא מן הצאן יביא איזה שירצה או כשב או עז דאי במותר הפסח כתיב למה לי אם כשב אם עז פשיטא דמכבשים ומעזים הוא בא דהא בגופיה כתיב מן הכבשים ומן העזים (שמות יב): **לכדתניא כו'.** לחלק ביניהם ולפרש הילכותיהן לומר (י) שהכבש טעון אליה למזבח והעז אין אלייתו בכלל אימורים: **כבש.** קרא יתירא הוא דכיון דכתיב [מעיקרא ואם מן הצאן וכתיב] בתריה ואם עז מכלל דעד השתא בכבש איירי דאין לך מן הצאן אלא שני מינין: **לאליה.** שתהא קריבה עם אימורין כנגד הכליות ולמטה דכתיב לעומת העצה יסירנה (ט) מקום שהכליות יועצות: **שלמים הבאין מחמת פסח.** חגיגת ארבעה עשר כדאמרי' בפסחים (דף סט:): **והא מהכא נפקא.** דפסח שעברה שנתו קרב שלמים והלא זה הוא מותר הפסח והא ילפת לה לעיל מדאבוה דשמואל: **ומאי ניהו שלמים.** דבאין מכל צאן ובקר בין זכרים ובין נקיבות:

עיברה

דוחין קדשים קלים. נראה דבין ר' יוסי בר' אבין ורבי אבין איכא בינייהו בכור דלרבי אבין ליכא למיפרך מבכור דאין נאכל לכל אדם: **דלא** ליבעי נסכים. הוה מצי למימר דלא ליבעי תנופת חזה ושוק: **למאי** נפקא מינה למילקא עליה בלא יגאל. תימה היכי לקי אחר שחיטה אלא יגאל הא אמרינן בבכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לג:) דלאחר שחיטה מדרבנן: **העשירי** זה מעשר. אכתי דרשינן מינה (ב"מ דף ו.) עשירי ודאי ולא עשירי ספק: **אי** נמי דליתביה לכהנים. הוה מצי למימר נמי דלא בעי סמיכה כדדרשינן בת"כ וסמך ידו על ראש קרבנו ולא בכור ומעשר ופסח (מנחות דף צג:): **דילמא** במותר אשם כתיב. תימה הא כתיב הכא לזבח השלמים ואילו מותר אשם קרב עולה וי"ל דהאי דכתיב לזבח השלמים לאו שיהיה לזבח השלמים אלא שיעקור שם אשם ממנו לשוחטו לשם שלמים או לשם זבח אחר כדדרשינן ליה (לעיל דף ח:) בכלל ופרט ולעולם קרב עולה ואתא קרא למימר דבעי עקירה: **ושלמים** הבאין מחמת פסח לכל מצות שלמים. פי' בקונטרס חגיגת ארבעה עשר וכן לקמן סוף כל הפסולים (דף לו.) גבי תודה שנאכלת ליום ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו ופי' בקונטרס שלמי פסח חגיגת י"ד וקשה דבפסחים כאלו דברים (דף עא: ושם) דריש מקרא בהדיא דחגיגת י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד [ובת"כ ') בפ' בשר יד] זבח תודת שלמיו מרבי חגיגת י"ד לשני ימים ולילה אחד] ושלמים הבאין מחמתו ליום ולילה ונראה דודאי שלמי פסח דכל הפסולין (דף לו.) היינו מותר הפסח כי ההוא דת"כ ובפסחים פ' האשה (דף פט.) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם דקאמר וניתי מותר הפסח דנאכל ליום ולילה ובפ"ק דר"ה (דף ה.) קרי למותר הפסח שלמי פסח דחשיב פסח לבל תאחר ופריך פסח זימנא קביעא ליה כו' ומשני מאי פסח שלמי פסח סד"א הואיל ומחמת פסח קאתו ועל כרחיה לאו היינו חגיגת י"ד דכיון דקתני פסח לא שביק מותר הפסח דמיקרי פסח טפי דהיינו פסח ממש ומוקי לה בחגיגת י"ד ') ושלמים הבאין מחמת הפסח דשמעתין נמי היינו מותר הפסח אע"ג דככל תנא פסח שעיברה שנתו האי שלמי פסח הוי לא עיברה שנתו ולא זמנו או עיברה זמנו ש) ולא שנתו אע"ג דמקרא אחרינא נפקי הכי רגילות התנא כמו (ב"מ דף ל.) והתעלמת דדריש פעמים שמתעלם כגון זקן ואינה לפי כבודו וכהן והוא בבית הקברות [ושלו מרובה משל חבירו אע"ג] דקרא לא אתי אלא לזקן ואינה לפי כבודו ובפ' מי שהיה טמא (פסחים דף צו:) פי' בקונטרס דהיינו תמורת פסח עצמו ואע"ג דדרשינן התם הוא קרב ואין תמורתו קריבה הא מוכח התם דלכל היכא דפסח קרב גם תמורתו קריבה ולקמן פרק ב"ש (דף לו:) נתחלתו נדקדק ש) וכן משמע דפריך מותר הפסח ליהוי תודה למאי ') להטעינו לחם מי איכא מידי כו' ולימא להיות נאכל ליום ולילה כמו תודה אלא ש"מ מותר פסח נמי בלאו הכי נאכלים ליום ולילה דהיינו שלמי פסח. כ"ל ברו"ך:

מסורת הש"ס

א) [לקמן לו: מעילה יג. תמורה כ:], ב) פסחים לו: לו. מנחות פג., ג) ת"כ שם פ"ב ה"א, ד) שם, ה) לעיל ח:, ו) כמו ולשעמיך, ז) לעיל ז: [מנחות פג: פסחים ע:], ח) עי' במסה"ש לעיל ז ע"ב אות ט', ט) חולין יא., י) צ"ע פרש"י פ"ב ה"ח, כ) עי' מנחות פג תודה ושלמים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' השוה בכל צאן כל"ל ואות כ' נמחק: (ב) שם ולא אתי נקבה כל"ל ואות ב' נמחק: (ג) שם מדכתיב אם כשב ואם עז: (ד) שם לכדתניא כשב לרבות: (ה) שם כשהוא אומר ואם עז: (ו) רש"י ד"ה דוחין וכו' אצל עולה שאין נאכל הס"ד: (ז) ד"ה זו תמורה תמורה ממש: (ח) ד"ה ואין אחר וכו' אחר שמטתו: (ט) ד"ה והא מדכתיב וכו' ואם עז וכו' במותר פסח הוא וכו' במותר פסח כתיב למה לי אם כשב אם: (י) ד"ה לכדתניא וכו' לומר שהכשב טעון וכו' אימורין הס"ד ואח"כ מ"ה כשב יתירא וכו' דהשתא בכשב איירי:

שינוי נוסחאות

א] נ"א סברין (שיטה וכ"ה בכ"י וד"ו ב"י). איברא לא מלינו שם סברין ולא סבריו בכוליה ש"ס בבלי וירושלמי. שו"ר כמ' ומה"ש שכי דגר' כוותה הספרית לגב יצחק מרבנן סבוראי וקרי ליה ברבי להכמתי: ב] במעשר (כ"י) וכן לקמן ליהוי בתמורה: ג] בכ"י ולמיקם עליה (כ"י, שיטה) ועי' תוס' כאן שנתקשו מ"ש לקי: ד] נ"א נוסף א"נ למיקם עליה בלא ימכר ולא יגאל (שיטה, ובדקדוקי): ה] א"נ וכו' עד ולא יגאל, ליתא בכתה"י ובס"מ. וכן מתקן הרש"ש. לע"ג בתמורה שאר קרבנות מיירי ולא בתמורת בכור ומעשר דלאין קרבין כדלקמן דף לו. יבתמורת שאר קרבנות לא קאי בלא ימכר (שיטה): ו] נ"ל לה (שיטה): ז] תיבות אמר רבא ליתא בכ"י וכדי"ב (אלא דסם נוסף זה ע"ג): ח] בכתה"י כשב: ט] נ"א ותו אבתי (כ"י) ועי' מקפ"ש אות ו: י] שהועמדה (שיטה): יא] והמיר בה (שיטה): יב] בס"מ נוסף ושלמים בעי סמיכה ונסכים, יבכתה"י כלפנינו: יג] תיבת תמים ליתא בכתה"י ודפו"י אלא מדפ' ספרית ואילך. ונוסף גם בש"מ: יד] המוקף כ"ה בש"מ, ונ"ל ובשר. וכ"ה בש"מ, ובדפו"י חסר כ"ז ואפשר שנשמט בשל דילוג הדומות, וכ"ג ההמתסן, ועי' תוס' פסחים עא ב ד"ה ליתד, ועי' פ"מ שנתקשה, ולמש"כ לק"מ: טו] נ"א שנתו וזמנו (שאלי' וכעי"ז בב"ח). ורש"ש כתב דטעות הוא והנכון כלפנינו: טז] נ"ל מדקדק (שיטה): יז] למאי הלכתא (שיטה): יח] לכאורה יש כאן חסר וכמנוס, ואולי נ"ל עד"ז. ור"ל דבר הבא מכל צאן יהיה לזבח שלמים א"כ מכל הצאן כבר ידעינן דשלמים באים מכל צאן, וכפסר כן פסח ידעינן שפיר כו':

שיטה מקובצת

ולמילקא עליה בלא (ימכר) [יגאל]. תימה דהא [בפרק כל פסולי המוקדשים (בכורות דף לג:)] ילפינן לה מתמורה מה תמורה מחיים אף [מעשר] מחיים. וכו' [ועוד] מעשר לשם מעשר אחר שחיטה הוא [ואיכו שינוי] עליו משום לא יגאל. ואומר ריב"א דאיכי שחיט [ליה] אתקבר השם ספק [ועדיין] הוא חי ואיכוס באא יגאל כדאמרי' [בפרק ב] שהוא שנים או ריב שנים שרי הוא מכי לכל דברי [ת"ס מור]: והא מדכתיב אם כשב. פ"ה דלאי במותר הפסח כו'. וקשה לפי שני דפירשתי לעיל דמייתורא דקרא קא דריש, שפיר איצטריך אם כשב אם עז לגופיה (לריבה ומיעוט וריבה דכתיב גבי שלמים) דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, והילכך איצטריך משום שלמים. שאם נדר מן הצאן יביא מה שירצה או כשב או עז. [ועוד] דלעיל היה לו לאקשות אהא קושיא. לכך פי' הר"ם דהא אתקפתא לכא דאמר דבר הבא מן הצאן דבר השוה בכל צאן. והר"ק [illegible]

[illegible]

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ד מהל' ק"פ ה"ז:
מג ב מיי' פ"א מהל' מעה"ק הלכה יח:
ג מיי' פ"ה מהל' פסה"מ הל"ט ופ"ד מהל' קרבן פסח הל' י:

תורה אור השלם

1. לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: ויקרא כז, לג
2. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ לַיהוָה: ויקרא כז, לב
3. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה: ויקרא כז, כח
4. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ: ויקרא כז, י
5. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: ויקרא ג, ו
6. אִם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא ג, ז
7. וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא ג, יב
8. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים טז, ב

מוסף רש"י

והא מדכתיב. בההוא ענינא אם כשב אם עז. מכלל דמן הצאן דלעיל מינה לאו במותר פסח כתיב. די אמרת בשלמא במותר אשם כתיב דהוי איל להכי איצטריך למיהדר למיכתב אם כשב אם עז הואיל ולא מישתמעי עד השתא אלא באיל אלא אי אמרת בפסח כתיב ליכן לאמרת דעד השתא נמי מישתמעי קרא במותר פסח דהוי כשב או למה ליה למיהדר ולמיכתב אם כשב כיון דבפסח כתיב אם עז תיפשוט דלאן דלעיל נמי מישתמעי בכבש, אלא ידאי מדאיצטריך קרא למיהדר ולמיכתב אם כשב מכלל דעד השתא מישתמעי באיל אשם (כ"י פ"מ, מיסוד אחר של רש"י): ההוא מיבעי ליה כו'. כלומר אע"ג דמן הצאן מישתמעי במותר פסח דהוי כשב, איצטריך למיכתב אם כשב לרבות פסח לאליה דבשר אליה קריבה דכתיב בקרא דשלמים חלבו האליה, סד"א הואיל ועיקר כל גופו של פסח לאכילה קאי לא תהא אלייתו קריבה אלא חלבו כלבד, להכי איצטריך יתורא דאם כשב (כתי' פרים, מיסוד אחר של רש"י): כשב לרבות את הפסח לאליה. דכל קרבנות כשב אליה כתיבא עם האימורין, בשלמים חלבו האליה, ובאשם כתיב את כל חלבו ירים ממנו את האליה וגו', וחטאת כאשם, אבל פסח אימורין גופייהו לא כתיבי בהדיא אלא כדנפקא לן לעיל בב: מאת דמו תזרוק ואת חלבו תקטיר הלכך אלייתו צריכה להתרבות בקרבנות (פסחים צו:): לרבות את הפסח לאליה. דמשום דמשמע שיהיה שלם שיהא עמו האליה, הילכך הכתוב זה לרבותו, דאלו שאר אימורים נפקי מהך כשר שור או כשר כשב, יאמרינן (לקמן לו.) דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם, לימד על בכור ומעשר ופסח שטעונים מתן דמים ואימורין, אבל אליה איצטריך קרא אחרינא כגב לרבותו משום דפסח בעינן שיהא שלם ואלו היה שקיל לאליה לא הוה הפסח שלם ולהכי איצטריך האי קרא לרבותו דגבי כבש כתיב אליה (מנחות פג:): כשהוא אומר אם כבש לרבות. אם יחולה הוא (פסחים צו:): פסח שעיברה שנתה. והכיא אחר דבן שנה בעינן והרי זה הנשאר מותר הפסח (מנחות שם בכתי'): ושלמים הבאים מחמת הפסח. היינו חגיגת י"ד בניסן (שם) [שאין] היתה חגורת הפסח מרובה מביאין עמו שלמים כדי